

Socialdepartementet

Socialstyrelsen
106 30 Stockholm

Uppdrag till Socialstyrelsen att fördela, betala ut och följa upp medel för att korta värdköerna

Regeringens beslut

Regeringen ger Socialstyrelsen i uppdrag att fördela, betala ut och följa upp prestationsbaserade medel till regionerna i syfte att öka produktionen inom vissa områden.

Socialstyrelsen ska under 2026 betala ut högst 750 000 000 kronor i prestationsbaserade medel till regionerna i enlighet med villkoren i *bilagorna 1 och 2*.

Socialstyrelsen får inom ramen för ändamålet ange ytterligare villkor för statsbidraget. I detta ingår att ta fram anvisningar till regionerna om villkoren för att få ta del av bidraget, bl.a. vad gäller ersättningen för respektive åtgärd som omfattas av uppdraget. Socialstyrelsen ska senast den 28 februari 2026 meddela regionerna villkoren för att få ta del av bidraget. Medel rekvideras av respektive region från Socialstyrelsen utan ansökningsförfarande. Medlen betalas ut efter rekvisition till Socialstyrelsen senast det datum som myndigheten beslutar.

I uppdraget ingår även att Socialstyrelsen ska följa upp resultaten av de prestationsbaserade medlen, till exempel genom att sammanställa och analysera regionernas uppfyllnadsgrad av prestationskraven.

Socialstyrelsen ska löpande informera Regeringskansliet (Socialdepartementet) om hur arbetet med uppdraget fortskrider. I detta ingår att regelbundet redovisa utvecklingen av antalet genomförda operationer för respektive kategori, i respektive region samt på nationell

nivå, jämfört med föregående år. Redovisningen ska även innehålla en specifikation av hur många operationer inom respektive kategori som har genomförts i hemregionen, annan region samt hos privata vårdgivare. Syftet med redovisningen är att kunna följa att satsningen ger avsedd effekt med avseende på vårdproduktion och vårdköer.

Socialstyrelsen ska senast den 31 mars 2027 lämna en slutredovisning av uppdraget till Regeringskansliet (Socialdepartementet).

För uppdraget får Socialstyrelsen under 2026 använda högst 750 000 000 kronor som ska redovisas mot det under utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg för budgetåret 2026 uppförda anslaget 1:11 Prestationsbundna insatser för att korta vårdköerna, anslagsposten 2 Insatser för att korta vårdköerna – del till Socialstyrelsen.

Ärendet

Att korta köerna och öka vårdkapaciteten är en prioriterad fråga för regeringen. För att köerna ska kunna kortas ser regeringen behov av ett effektivt resursutnyttjande och en ökad vårdkapacitet bl.a. genom starka incitament för regionerna för att öka antalet operationer.

Regeringen gav under 2025 Socialstyrelsen i uppdrag att betala ut sammanlagt ca 1 miljard kronor för att öka antalet operationer av grå starr, höftproteser och framfall (S2025/00401, S2025/01233) samt för att stärka regionernas förutsättningar att bedriva ett effektivt arbete och nyttja landets samlade vårdkapacitet. Data från Socialstyrelsens patientregister visar att satsningen haft effekt och att antalet operationer ökat inom de aktuella områdena.

Målsättningen med insatsen är att korta vårdköerna och öka produktionen av dessa operationer jämfört med tidigare år. För att ytterligare stärka regionernas incitament att öka vårdproduktionen tillför regeringen nu ytterligare medel till de regioner som ökar antalet operationer jämfört med tidigare år. Utöver att omfatta de tidigare nämnda operationerna utökas satsningen till att omfatta operationer av knäledsproteser, ljumskbrock och koloskopiundersökningar. Valet av operationer grundar sig på den bedömning som Socialstyrelsen gjort inom ramen för uppdraget att lämna förslag på ytterligare åtgärder för att korta vårdköerna (S2025/01757).

Regeringen förutsätter att regionerna redan i dag nyttjar den kapacitet som finns. I de fall ytterligare kapacitet finns tillgänglig hos privata vårdgivare kan och bör därför regionerna använda dessa medel för sådan upphandling.

Satsningen är en del av flera insatser som regeringen vidtar för att vårdköerna ska kortas så att fler patienter ska få rätt vård i rätt tid. Satsningen bidrar också till uppfyllandet av målen om tillgänglighet inom den nationella cancerstrategin (S2026/00065). Regioner och kommuner har det övergripande ansvaret som huvudman för hälso- och sjukvården för att långsiktigt bedriva och planera vården så att människor får tillgång till vård när de behöver den.

På regeringens vägnar

Elisabet Lann

Oskar Johansson

Kopia till

Statsrådsberedningen/SAM
Finansdepartementet/BA, OFA K
socialutskottet
Myndigheten för vård- och omsorgsanalys
Sveriges Kommuner och Regioner
regionerna

Villkor för prestationsbaserade medel i syfte att korta vårdköerna

Högst 750 000 000 kronor fördelas efter antalet genomförda åtgärder i respektive region under perioden januari–oktober 2026 av följande operationer:

- höftledsprotes,
- framfall,
- grå starr,
- ljumskbräck och
- knäledsprotes

samt av koloskopiundersökningar.

Målsättningen med insatsen är att korta vårdköerna och öka antalet ovan nämnda åtgärder jämfört med i dag.

Regionerna ersätts med ett belopp som motsvarar den ungefärliga kostnaden för respektive åtgärd. I den beräknade ersättningen ska även ett fast tillägg à 4 000 kr per ersättningsberättigad åtgärd för eventuella resekostnader inkluderas. Resterande del av ersättningen bestäms av Socialstyrelsen.

Ersättning utgår endast för de åtgärder som utgör en ökning av antalet genomförda åtgärder jämfört med det genomsnittliga antalet utförda åtgärder inom respektive diagnosområde under motsvarande period åren 2023–2025. Ökningen mäts för hela perioden. För de fem operationerna baseras beräkningen av ökningen på inrapporteringen till Socialstyrelsens patientregister. Ökningen av koloskopiundersökningar mäts och beräknas enligt de villkor som Socialstyrelsen beslutar.

Medel fördelas till patientens hemregion, oavsett i vilken region som åtgärden utförts. Regeringen förutsätter dock att regionerna redan i dag nyttjar den kapacitet som finns. I de fall ytterligare kapacitet finns tillgänglig hos privata vårdgivare kan och bör därför hemregionen använda dessa medel för sådan upphandling.

Hemregionerna ersätts med de fastslagna beloppen oavsett den upphandlade kostnaden per åtgärd. Utöver att ovan nämnda åtgärder förväntas öka, kan

upphandling från privata vårdgivare även frigöra kapacitet inom regionerna för andra närliggande åtgärder och därmed även bidra till att minska vårdköerna ur ett bredare perspektiv. Den data som regionerna rapporterar för uppföljning av prestationskraven ska möjliggöra en månatlig uppföljning av antalet åtgärder för respektive insats och hur dessa förhåller sig till föregående år i syfte att underlätta uppföljning och ansvarsutkrävande för att satsningen ska få avsedd verkan på vårdproduktion och vårdköer.

Ersättning utgår för åtgärderna upp till ett tak, i enlighet med bilaga 2. Taket är beräknat utifrån vårdbehov enligt det kommunala utjämningsystemet utjämningsår 2026 och antalet invånare den 1 november 2025. Så snart en region nått den maximala ersättningsnivån utgår ingen ytterligare ersättning.

Socialdepartementet

Utbetalning av medel till regionerna

Den maximala ersättningsnivån till varje region utifrån prestationskraven i *bilaga 1* beräknas efter befolkningsmängd den 1 november 2025 och standardkostnad per invånare enligt hälso- och sjukvårdsmodellen i det kommunalekonomiska utjämningsystemet för regioner, utjämningsåret 2026.

Region	Maxtak (kr)
Stockholm	161 423 243
Uppsala	28 007 085
Södermanland	22 493 727
Östergötland	34 042 223
Jönköping	26 788 816
Kronoberg	14 833 814
Kalmar	19 127 213
Gotland	4 795 726
Blekinge	11 941 842
Skåne	101 029 421
Halland	25 004 048
Västra Götaland	124 311 257
Värmland	21 621 044
Örebro	22 632 397
Västmanland	20 635 431
Dalarna	22 104 574
Gävleborg	21 898 327
Västernorrland	18 469 045
Jämtland	10 003 276
Västerbotten	19 982 006
Norrbottn	18 855 485
Riket	750 000 000